

J. R.

**Stosunki prawnomajątkowe między
małżonkami w CSRS : [recenzja
artykułu J. Radimsky'ego
opublikowanego w czasopiśmie
"Zprawy advokacie", 1963, nr III-IV]**

Palestra 7/7-8(67-68), 114-115

1963

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

ustawodawstwo dotyczące umów między jednostkami gospodarki uspołecznionej. Autorka poświęca swe rozważania powiązaniu, jakie zachodzi pomiędzy przepisami o dostawie a przepisami prawa cywilnego. Normy prawa cywilnego, które wchodzi tu w grę, to przepisy ogólne prawa cywilnego, kodeks zobowiązań i kodeks handlowy.

Zestawiając i porównując odpowiednie przepisy prawa cywilnego z przepisami o dostawie, autorka omawia w szczególności Tytuł III przepisów ogólnych prawa cywilnego oraz przepisy kodeksu zobowiązań, a mianowicie art. 1 wyliczający źródła zobowiązań, wreszcie normy dotyczące odszkodowania umownego oraz przyjęcia świadczenia częściowego.

Szczególną uwagę poświęca autorka umowie sprzedaży. Podczas gdy zupełnej dezaktualizacji z punktu widzenia gospodarki uspołecznionej uległy przepisy dotyczące sprzedaży nieruchomości (przedmiotem dostaw mogą być wszak tylko rzeczy ruchome), szereg innych przepisów tego działu zachowało aktualność w obrocie uspołecznionym.

Na zakończenie autorka formułuje kilka wskazówek interpretacyjnych przy rozstrzygnięciu wątpliwości wynikających przy konfrontowaniu prawa „kodeksowego” z przepisami szczególnymi o umowie dostawy. Są one następujące:

„W razie wątpliwości interpretacyjnych należy wybierać takie rozwiązanie, które
a) zabezpiecza trwałość umów, zwłaszcza obligatoryjnych, przynajmniej dla jednej strony,

b) daje realnemu wykonaniu umowy pierwszeństwo przed odszkodowaniem,

c) zaostrza odpowiedzialność za złą jakość produkcji”.

Jeśli chodzi o wybór między przepisami kodeksu zobowiązań a przepisami kodeksu handlowego, należy dać pierwszeństwo przepisom kodeksu zobowiązań. Wprawdzie oba akty ustawodawcze pochodzą z jednego okresu, jednakże kodeks handlowy, jako regulujący działalność przedsiębiorstw kapitalistycznych, jest w większym stopniu związany z gospodarką kapitalistyczną aniżeli kodeks zobowiązań.

M. CYBULSKA

Z ZAGRANICZNEJ PRASY PRAWNICZEJ

Stosunki prawnomajątkowe między małżonkami w CSRS

de lege ferenda omawia J. Radimsky na łamach marcowo-kwietniowego numeru czasopisma adwokatów czechosłowackich „Zprawy advokacie” z 1963 r.

Obowiązujący dotychczas kodeks rodzinny CSRS — podobnie jak nasz k.r. — stanowi, że przedmiot wspólności ustawowej tworzy majątek nabyty przez któregokolwiek z małżonków w toku trwania związku małżeńskiego, wyjąwszy jednak majątek uzyskany wskutek dziedziczenia lub pod tytułem darmym.

Autor w pełni aprobuje to stanowisko zaznaczając, że włączenie do wspólności majątkowej także tego majątku każdego z małżonków, jakie każde z nich posiadało przed zawarciem małżeństwa, nadawałoby temu związkowi niekiedy charakter dosadnie majątkowy. Wypowiadając się przeciwko rozszerzeniu zakresu wspólności majątkowej, autor postuluje włączenie do przyszłego kodeksu przepisu stanowią-

cego, że tworzenie majątku wspólnego jest wyłączone w czasie, kiedy małżonkowie razem ze sobą nie żyją.

Wspólność majątkowa wygasa wraz z ustaniem małżeństwa. Trzeba jednak przewidzieć możliwość jej zniesienia również w czasie trwania związku małżeńskiego. Zdaniem autora likwidacja wspólności następowałaby w zasadzie w drodze umowy stron, a w jej braku decydowałby o tym — na wniosek któregośkolwiek z małżonków — sąd. Miałoby to miejsce wtedy, gdy wymagałby tego interes społeczny lub ochrona interesów jednego z małżonków (np. gdy w stosunku do jednego z małżonków orzeczono całkowity lub częściowy przepadek mienia, gdy z ważnych powodów dalsze utrzymywanie wspólności majątkowej byłoby sprzeczne z zasadami współżycia społecznego itp.).

Obowiązujące prawo nie zawiera przepisów o przywróceniu wspólności majątkowej. Autor postuluje w tym zakresie ustanowienie przepisu, z mocy którego przywrócenie tej wspólności byłoby możliwe jedynie na podstawie orzeczenia sądowego wydanego na wniosek jednego z małżonków.

Autor postuluje również wprowadzenie wyraźnych przepisów, które by ustalały jasno uprawnienia wierzyciela jednego z małżonków. Wierzyciel ma oczywiście prawo do żądania zaspokojenia swego roszczenia z osobistego majątku dłużnika, natomiast na mieniu stanowiącym przedmiot wspólności ustawowej mógłby on zaspokoić swoją wierzytelność tylko za zgodą małżonka dłużnika. W braku takiej zgody musiałby w tej kwestii wyjednać decyzję sądu, który przy rozstrzygnięciu takiej sprawy brałby m.in. pod uwagę np. to, o jaką wierzytelność chodzi (powstała przed czy po ustanowieniu wspólności majątkowej), czy dotyczy ona samodzielnego majątku dłużnika itd.

Projekty zmian prawa rodzinnego w Japonii

„Annuaire de la législation française et étrangère” z 1962 r. Eiichi Hoshino omawia m.in. projekty postulowanych zmian w zakresie japońskiego prawa rodzinnego. Tak więc specjalnie powołana do tego komisja proponuje zniesienie postanowień dotyczących umów małżeńskich majątkowych, jako że nie znajdują one obecnie zastosowania w praktyce. Natomiast w zakresie przepisów o rozwodzie komisja stanęła wobec problemu wyboru jednego z następujących możliwych do przyjęcia systemów:

- wyliczenie przyczyn uzasadniających rozwiązanie małżeństwa przez rozwód,
- sformułowania ogólnej klauzuli w tym sensie, że rozwód uzyskuje się „wtedy, gdy dalsze utrzymywanie związku małżeńskiego stało się niemożliwe”,
- systemu łączącego w sobie oba powyższe rozwiązania, który to system przyjęło obecnie obowiązujące prawo japońskie.

Głosy w omawianej materii były bardzo podzielone. Nie powzięto też tutaj ostatecznej decyzji, ograniczając się tymczasem do utrzymania *status quo*.

Przedmiotem licznych i ożywionych dyskusji stało się pojęcie władzy rodzicielskiej. Część głosów opowiadała się za utrzymaniem tej instytucji. Inne jednak głosy zmierzały do zastąpienia jej przez dwie instytucje: jedną, dotyczącą osoby dziecka, która wyrażałaby się przez prawo do opieki i kierowania, i drugą, dotyczącą majątku małoletniego, której główną treścią byłoby prawo do administrowania tym majątkiem. Pojawiła się także i trzecia tendencja zmierzająca do objęcia jednym zakresem i instytucji władzy rodzicielskiej, i opieki.